

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบ/นอกระบบการศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบ/นอกระบบการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบ/นอกระบบการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น ข้อมูลด้านประชากร , พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ , ความรู้ , ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเยาวชนทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน จากนั้นได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปประมวลผลโดยโปรแกรม SPSS และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ

การศึกษาพบว่า เยาวชนทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56) อายุเฉลี่ย 17.9 ปี และส่วนใหญ่อายุระหว่าง 16-20 ปี สำหรับเยาวชนในระบบการศึกษาล้วนใหญ่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 43 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 30 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 27 ส่วนเยาวชนที่สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่สามารถจำแนกออกได้ว่าศึกษาอยู่ในระดับชั้นใด เนื่องจากเป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) สำหรับรายได้ต่อเดือนของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จะอยู่ในช่วง 10,000-19,999 บาท มากที่สุด รองลงมาอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท และอยู่ระหว่าง 20,000-29,999 บาท ตามลำดับ

พฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร

จากการศึกษา พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในเกณฑ์การเปิดรับระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละสื่อแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด รองลงมาเป็นสื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุ ตามลำดับ

การเปิดรับสื่อวิทยุ - กลุ่มตัวอย่างติดตามฟังรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมากที่สุด รองลงมา คือ การถ่ายทอดรายการประชุมรัฐสภา, รายการถ่ายทอดการแถลงนโยบายของรัฐบาล/พรรคการเมือง, รายการ Smile Radio News & Talk และรายการ Nation News & Talk ตามลำดับ

การเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ - กลุ่มตัวอย่างอ่านข่าวการเมืองจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆมากที่สุด รองลงมา คือ นิตยสารรายสัปดาห์หรือรายปักษ์ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง และหนังสือ เรื่องสั้น นวนิยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารในระดับเท่ากัน

การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ - กลุ่มตัวอย่างติดตามชมรายการข่าวทางสถานีโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ รายการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภา ส่วนรายการที่กลุ่มตัวอย่างติดตามชมน้อยที่สุด คือ รายการเนชั่นนิวส์ทอล์ค ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท.

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งถ้าพิจารณาแต่ละรายการแล้วพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และ รายการ Smile Radio News & Talk ของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเปิดรับสื่อวิทยุจากรายการอื่นๆของเยาวชนทั้งสองกลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาแต่ละรายการแล้วจะพบว่าพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์รายการเหตุบ้านการเมือง รายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมือง และ รายการข่าว ของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์รายการอื่นๆของเยาวชนทั้งสองกลุ่มพบว่าไม่แตกต่างกัน

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง

และยังพบอีกว่าความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติทางบวกต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

และยังพบอีกว่าทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง

และยังพบอีกว่าการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ส่วนการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้ 4 สมมติฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการทดสอบสมมติฐานจะมีความสอดคล้องกันและแตกต่างกัน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษามีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า

- พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

- พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

- พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

- ทักษะคิดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

- การมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษาไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 เพียงบางส่วน)

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)

สมมติฐานที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4)

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 เยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษามีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน

จากการที่พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของเยาวชนในระบบการศึกษากับเยาวชนนอกระบบการศึกษามีความแตกต่างกันนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น การเลือกเปิดรับสื่อ บทบาทและสถานภาพในสังคม เป็นต้น ดังที่นักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ ไฟรด์สัน (Friedson) , ไรลีย์ (Riley) และฟลาวเวอร์แมน (Flowerman) มีความเห็นว่าเป็นแรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในสังคมจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตน เมอร์ตัน (Merton) , ไรท์ (Wright) และ วาบเลต (Waples) ได้อธิบายถึง “พฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสาร” ว่าผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับสารและเหตุผลในการรับสารเพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ซึ่งจะทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ และเป็นไปตามแนวคิดของเดอ เฟลอร์ (De Fleur) ซึ่งเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับ Differential Theory โดยอธิบายว่าบุคคลที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน

ส่วนในเรื่องของความรู้ และทักษะต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนทั้งสองกลุ่มที่มีความแตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากความแตกต่างกันทางปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ สถานะทางเศรษฐกิจ-สังคม ขอบข่ายการสื่อสาร โลกทรรศน์ และ บทบาทที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีการแสดงออกในปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการที่พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ของเยาวชนทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและสิ่งพิมพ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น อาจเป็นเพราะว่าสื่อโทรทัศน์สามารถเผยแพร่ข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมกว้างขวางกว่าสื่ออื่นๆ เยาวชนมีโอกาสรับสื่อโทรทัศน์ได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ทั้งนี้เพราะเยาวชนปัจจุบันให้ความสนใจที่จะรับสื่อโทรทัศน์มากกว่า ประกอบกับธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์สามารถสร้างการรับรู้ได้โดยผ่านทางภาพและเสียง ทำให้สามารถโน้มน้าวชักจูงใจ ก่อให้เกิดการรับรู้ และสร้างความน่าเชื่อถือได้ ส่วนสื่อวิทยุนั้นมีเยาวชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่นิยมเปิดรับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากฐานะ/ความเป็นอยู่ เรื่องของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับสื่อวิทยุสามารถรับรู้ผ่านทางเสียงเท่านั้น จึงมีความน่าดึงดูดใจน้อยกว่าสื่อโทรทัศน์ นอกจากนี้ในด้านการนำเสนอข้อมูล/ความรู้ต่าง ๆ นั้น โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นประเด็นที่ค่อนข้างหนัก ดังนั้นการนำเสนออย่างไรให้น่าสนใจ ให้ผู้ชมผู้ฟังติดตาม และคล้อยตามได้ ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง ถ้าเปรียบเทียบคุณสมบัติและธรรมชาติของสื่อแล้ว สื่อโทรทัศน์ค่อนข้างจะได้เปรียบมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดองฤดี ปุณณกันต์ เรื่อง การเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของประชาชน ตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน : ศึกษาเฉพาะกรณี อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา พบว่า ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อมวลชน โดยรวมแล้วมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของสื่อแล้วพบว่า ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ และหนังสือคู่มือประชาธิปไตยสำหรับประชาชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ แต่ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อวิทยุกระจายเสียงไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่การวางแผนครอบครัวของโรเจอร์ส (Rogers) ที่พบว่า ช่องสารสื่อมวลชนนั้นมีความสำคัญมากในชั้นที่ก่อให้เกิดความรู้ ส่วนช่องสารสื่อบุคคลจะยังไม่มีอิทธิพลมากนักในชั้นนี้

มณฑนา มาศมาลัย ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทสื่อมวลชนและสื่อบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะกรณี อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper) กล่าวว่า สื่อมวลชนน่าจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองในแง่ของการให้ความรู้ทางการเมือง

ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้สรุปผลไว้ในรายงานการวิจัย เรื่องข่าวสารการเมืองของคนไทยว่า ความสนใจในข่าวสารทางการเมือง ซึ่งแสดงออกโดยความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ข่าวสารทางการเมือง

อัครมนตรี ทองนวล ได้วิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ความถี่ในการสื่อสารทางการเมืองโดยรวมจากสื่อทุกชนิดพบว่า มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้สอดคล้องกับทัศนะของนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความเห็นว่าการเกิดหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น จะเกิดจากตัวแปรหลายตัว ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ผู้นำความคิด ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะมีปัจจัยทางสังคมรวมอยู่ด้วย ดังนั้น ในการที่บุคคลจะมีทัศนคติไปทางดีหรือไม่ดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น มิได้เกิดจากพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น อาจต้องพิจารณาถึงตัวแปรอื่นๆด้วย ดังที่ โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper) กล่าวว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลซึ่งเป็นเพียงแรงเสริมต่อบุคคลเท่านั้น ในการโน้มน้าวใจเรื่องความคิดเห็นและทัศนคติ มิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่ออาศัยปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการสื่อสารร่วมด้วย ซึ่งได้แก่ อุปนิสัย บรรทัดฐานของกลุ่ม กระบวนการเลือกรับสาร การเผยแพร่ข่าวสารโดยสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิด ระบบการเมืองการปกครอง และระบบของการสื่อสารมวลชนเองด้วย

นอกจากนั้น แคทซ์ (Katz) กล่าวว่าข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชนไปยังประชาชนเป้าหมายนั้น มักผ่านผู้นำความคิด หรือผู้ที่เข้าถึงสื่อมากกว่าก่อน แล้วบุคคลเหล่านั้นจะนำข่าวสารที่ได้รับไปเผยแพร่แก่บุคคลอื่นต่อไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้งของ

ผู้รับสารคนท้ายๆ จะได้รับข่าวสารที่มีทัศนคติของคู่สนทนาแทรกลงไปด้วย ซึ่งอาจมีผลไม่น้อยที่ทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม

ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารในปริมาณมากก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีทัศนคติไปในทางที่ดีเสมอไป เพราะมีตัวแปรอื่นเข้ามาแทรก แต่ถ้านำมาพิจารณาร่วมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่หรือรูปแบบในการดำเนินชีวิตแล้ว ไม่สอดคล้องกันก็เป็นการยากที่จะให้เขาเปลี่ยนทัศนคติความเชื่อที่มีอยู่ เพื่อให้สอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข่าวสารที่ได้รับ

สมมติฐานที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ส่วนการเปิดรับข่าวสารผ่านสิ่งพิมพ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำนั้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของต้องฤดี ปุณณกันต์ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร ทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

ปาริชาติ นิติมานพ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัย กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธกับสตรีไทยมุสลิม พบว่า ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พงษ์ศรี บุญสุวรรณ ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาวิทยาลัยครูนครสวรรค์ พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสน่ห์ นนทะโชติ ซึ่งพบว่า ผู้มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะมีระดับการเข้าร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงกว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองต่ำ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบางประเภทเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ คือ

- ข้อจำกัดบางประการของลักษณะทางประชากร
- ประเภทของสื่อ ซึ่งมีประสิทธิภาพและความเหมาะสมในกลุ่มเป้าหมาย

แตกต่างกัน

- ตัวเนื้อหาสาระมีความเหมาะสม ขาดง่ายต่อความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เป็นทางการมากเกินไปหรือห่างไกลจากวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายเพียงใด

ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์และวางแผนสื่อจึงควรคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่อการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพที่สุด ก่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งสามประเภท สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่กลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ดังนั้น ในการรณรงค์ต่างๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจวางสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหลักในการเผยแพร่ข่าวสารที่ต้องการรณรงค์ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม การมีส่วนร่วมไปในทิศทางที่ต้องการให้มากที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนทั้งสองกลุ่มมีความรู้ และ ทักษะคิดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในบางหัวข้อยังไม่ชัดเจน จึงควรเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มากขึ้น

4. สถาบันทางการเมือง พรรคการเมือง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองควรร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงทางการเมืองแก่สื่อมวลชนให้มากขึ้นทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติ

5. ควรจัดให้มีการเรียนการสอน หรือมีวิชาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามแนวอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับเยาวชน และควรได้มีการกระตุ้นให้เยาวชนเหล่านี้

นี้ได้ตระหนักถึงความสำคัญทางการเมืองให้มากขึ้น ควรจัดให้มีกิจกรรมที่จะเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

6. ควรจัดให้มีสถานบริการการเปิดรับสื่อมวลชนในสถานศึกษา และสถานที่บริการที่นอกเหนือจากห้องสมุดให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ที่จะแสวงหาความรู้และข่าวสารทางการเมือง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด คือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามุ่งเฉพาะกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ในโอกาสต่อไปจึงควรจะได้ทำการศึกษากับกลุ่มอื่นๆ หรือขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้น ไม่เพียงแต่ศึกษากลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น อาจจะศึกษาในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น

2. ในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยแบบเจาะลึก ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลแบบอื่นๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เพราะจะทำให้ทราบข้อมูลในรายละเอียดได้ลึกยิ่งขึ้น ทราบถึงปัจจัย/ตัวแปรอื่นๆที่อาจเข้ามาเกี่ยวข้อง

3. การวัดพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ควรศึกษาการเปิดรับข่าวสารจากสื่ออื่นๆ ด้วย เช่น สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ เป็นต้น

4. ควรมีการศึกษาแผนการรณรงค์ (Content Analysis) รวมทั้งศึกษาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนการรณรงค์